

ВСТАНОВЛЕННЯ СЛІДЧИМ СУДДЕЮ СТРОКУ НА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МАТЕРІАЛАМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Відповідно до п. 18 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України (далі — КПК), до повноважень слідчого судді належить здійснення у порядку, передбаченому цим Кодексом, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Про одне із таких повноважень слідчого судді йдеться у ч. 10 ст. 290 КПК. У цій нормі зазначено, що сторонам кримінального провадження, по-перше, надано достатній час для ознайомлення з матеріалами, до яких надано доступ. У разі зволікання при ознайомленні з матеріалами, до яких надано доступ, слідчий суддя за клопотанням сторони кримінального провадження з урахуванням обсягу, складності матеріалів та умов доступу до них зобов'язаний встановити строк для ознайомлення з матеріалами, після спливу якого сторона кримінального провадження або потерпілий вважаються такими, що реалізували своє право на доступ до матеріалів. Клопотання розглядається слідчим суддею місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування, не пізніше п'яти днів з дня його надходження до суду з повідомленням сторін кримінального провадження. Неприбуття у судові засідання осіб, які були належним чином повідомлені про місце та час проведення судового засідання, не перешкоджає розглядові клопотання.

Недоліком ч. 10 ст. 290 КПК є те, що у ній не визначені вимоги до вказаного клопотання. Слід погодитися з тими науковцями, які пропонують доповнити цю норму положенням, що клопотання сторони кримінального провадження про встановлення строку, протягом якого сторона повинна ознайомитися з матеріалами, до яких надано доступ, має містити такі реквізити: найменування органу досудового розслідування, яким вноситься клопотання на розгляд слідчого судді; дані про погодження цього клопотання з прокурором; посилання на обставини, що учасники процесу зволікають з ознайомленням з матеріалами кримінального провадження; строк, протягом якого сторона зобов'язана ознайомитися з такими матеріалами (Карпов Н. С. Деякі питання ознайомлення учасників кримінального процесу з матеріалами кримінального провадження / Н. С. Карпов // *Юридичний часопис*. — 2013. — № 1. — с. 247; Удалова Л. Д. Функція судового контролю у кримінальному процесі [моногр.] / Л. Д. Удалова, Д. О. Савицький, В. В. Рожнова, Т. Г. Ільєва. — К.: «Центр учбової літератури», 2015. — с. 110).

Частина 10 ст. 290 КПК надто лаконічно визначає порядок розгляду слідчим суддею клопотання про встановлення строку, протягом якого сторона кримінального провадження, потерпілий повинні ознайомитися з матеріалами, до яких надано доступ. Нами поділяється висловлена у науці кримінально-процесуального права пропозиція про доповнення цієї норми положенням, що у судовому засіданні слідчий суддя: оголошує, яке клопотання розглядатиметься; з'ясовує, хто з учасників провадження з'явився; роз'яснює їм право заявляти відводи, клопотання, давати пояснення, висловлювати думку щодо клопотань, пояснень інших учасників; повідомляє своє прізвище, прізвище прокурора, секретаря судового засідання, учасників процесу; з'ясовує, чи заявлені відводи, клопотання та вирішує їх; заслуховує думку прокурора та учас-

ників процесу; постановляє ухвалу про встановлення строку, протягом якого учасники процесу зобов'язані ознайомитися з матеріалами кримінального провадження або про відмову цьому (Карпов Н. С. Деякі питання ознайомлення учасників кримінального процесу з матеріалами кримінального провадження / Н. С. Карпов // Юридичний часопис. — 2013. — № 1. — с. 247).

Деякі науковці вважають, що необхідно змінити порядок встановлення сторонам кримінального провадження строку на ознайомлення з матеріалами, до яких надано доступ. Пропонується ч. 10 ст. 290 КПК викласти в такій редакції: «Сторонам кримінального провадження, потерпілому надається від одного до тридцяти днів для ознайомлення з матеріалами, до яких їм надано доступ. У разі виникнення спору щодо строку наданого для ознайомлення з матеріалами, до яких надано доступ, слідчий суддя за клопотанням сторони кримінального провадження з урахуванням обсягу, складності матеріалів та умов доступу до них зобов'язаний встановити строк для ознайомлення з матеріалами, після спливу якого сторона кримінального провадження або потерпілий вважаються такими, що реалізували своє право на доступ до матеріалів...» (Діденко Є. В. Забезпечення прав та законних інтересів потерпілого у кримінальному процесі: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: спец. — 12.00.09 / Є. В. Діденко. — Ірпінь, 2013. — с. 15).

З такою пропозицією важко погодитись. Якщо вона буде реалізована законодавцем, навантаження на слідчих суддів суттєво збільшиться, оскільки на практиці постійно виникатимуть спори між слідчим, прокурором та стороною захисту, потерпілим щодо достатності часу, наданого їм для ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, які потрібно буде вирішувати. Слідчий суддя повинен приймати рішення про встановлення зазначеного строку тільки у разі зволікання відповідних учасників процесу при ознайомленні з матеріалами кримінального провадження, до яких надано доступ.

На наш погляд, у ч. 10 ст. 290 КПК необхідно розширити перелік осіб, які можуть бути за рішенням слідчого судді обмежені у часі при ознайомленні з матеріалами кримінального провадження в разі зволікання при виконанні цієї процесуальної дії. Як слушно відмічається у юридичній літературі, до цього переліку слід додати цивільного позивача, його представника чи законного представника, цивільного відповідача та його представника, які можуть навмисно затягувати час при ознайомленні з матеріалами кримінального провадження (Торбас О. О. Форми закінчення досудового розслідування за Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 р.: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: спец. — 12.00.09 / О. О. Торбас. — Одеса, 2015. — с. 10). Крім того, до нього потрібно додати представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.